

A kísérletezve tanuló kínai gazdaság

ANDREW SHENG-XIAO GENG: CHINA'S TRIAL-AND-
ERROR ECONOMY
PROJECT-SYNDICATE, 2015. MÁRCIUS 20.

A kínai növekedés irányításának egyetlen módja, Teng Hsziao-ping kifejezésével élve, „a kövek kitapogatásával átkelni a folyón”. A kudarc a siker szülője lehet – de csak, ha erőfeszítést teszünk azért, hogy tanuljunk a hibákból. Kína vezetői hajlandónak tűnnek ezt véghezvinni.

Li Ko-csiang, kínai miniszterelnök bejelentette, hogy az ország „új normára”, évi 7 százalékos gazdasági növekedésre vált. A lassabb növekedés felé való eltolódás komoly változtatásokat igényel, ám egyben fontos lehetőséget teremt Kína számára a hosszú távú gazdasági növekedés biztosítására.

Kína vezetői felismerték ezt az alkalmat, és lépéseket tettek a fenntartható növekedési modellre való áttérés támogatása felé. A pénzügyminisztérium a 2014-es, a GDP 1,8 százalékát kitevő központi költségvetési hiánycélt 2015-ben 2,7 százalékra emelte, miközben a magas eladósodottságú önkormányzatoknak 1 trillió yüan értékű, idén lejáró kötvényét cseréli alacsonyabb kamatozásúra.

Hasonlóképpen, a People's Bank of China (PBOC) monetáris támogatást biztosít a kamatlábak és tartalékolási követelmények folyamatos enyhítésén keresztül. Mivel a bérék még mindig növekednek, a jegybank a 2015-ös inflációs célt 3 százalékban határozta meg; ez magasabb a 2014-ben mért 2 százalékos inflációnál, miközben a termelői árak 36 hónapja folyamatosan csökkennek. A japán jen, az euró és a fejlődő gaz-

daságok devizáinak dollárral szembeni gyengülése ellenére a PBOC tervei szerint stabil árfolyamkörnyezetet tart fenn az idei évben, ami így támogatja a globális stabilitást.

Ezek az intézkedések a strukturális reformok folytatása melletti figyelemre méltó elköteleződést tükrözik, a romló külső környezet és belső strukturális berendezkedés támasztotta nehézség ellenére is. Röviden, úgy tűnik, a kínai kormányzatnak tiszta, hosszú távú víziója van.

Ám nem mindenki hasonlóan optimista a kínai folyamatokat illetően. Kína tapasztalt megfigyelője, *David Shambaugh* nemrég figyelmeztetett: a Kínai Kommunista Párt (KKP) által vezetett politikai rendszer olyan kihívásokkal néz szembe, amelyek súlyosan alááshatják a kormány képességét a 2013-ban bejelentett ambiciózus gazdasági reformok megvalósítására.

Az állítás, miszerint veszélyben van a kínai gazdasági és politikai fejlődés, figyelmen kívül hagyja az ország adaptív tanulási folyamatát, ami a gazdaság-, diplomáciai, katonai és társadalompolitikát is jellemzi. Ezt a kísérletezésre, kiértékelésre és kiigazításra épülő folyamatot, amely a KKP 1930-as évekbeli katonai tapasztalatain alapszik, és amit Teng Hsziao-ping használt 80-as évekbeli reformprogramja során, számos kínai vezető finomította az évek folyamán. Mivel egy gazdaság sem tapasztalt hasonló ütemű és mértékű növekedést, a kínai növekedés irányításának egyetlen módja, Teng kifejezésével élve, „a kövek kitapogatásával átkelni a folyón”.

Kína adaptív döntéshozatali törekvése mind teljes piacok bezárásával járó látványos kudarcokat, mind figyelemreméltó sikereket, egész országra kiterjeszhető, követendő modelleket is hozott. Számos kísérlet nem egyértelmű

eredménnyel zárult, mivel bár pozitív hatással volt a gazdasági növekedésre, ám közben felesleges ipari kapacitásokat épített ki, hozzájárult a környezet-szennyezéshez, a korrupcióhoz és szellemvárosok létrehozásához.

A kísérletezés kontextusában érthetővé válnak a hasonló, nem szándékos hátulütők. A pusztán tény, hogy ezek a problémák felmerültek, semmiképpen sem azt jelzik, hogy Kína a vesztébe rohant; ez csak akkor fordulna elő, ha meghagynák a problémákat.

Egy hasonló kimenetel megelőzéséhez szükség van ahhoz, hogy az erőfeszítések alkalmazkodjanak Kína politikákon felülemelkedő „új normális állapotához”, amelynek célja a fenntartható gazdasági növekedés biztosítása. A reformok célja *a társadalmi integráció erősítése, a környezeti fenntarthatóság növelése, az innováció támogatása és a versenyképesség fellendítése*. Pontosan ez az a négyirányú megközelítés, amelyet Kína vezetői szemmel láthatóan alkalmaznak.

Valóban, a szénfogyasztás légszennyezettség miatti visszavágásától kezdve az információs technológia modern ipari gyártásba integrálásáig bezáróan, a kormány időről időre megmutatja, hogy képes felismerni a reformok szükségességét. A kormányzatnak a hivatali korrupció gyökeres kiirtásáért tett erőfeszítése is bizonyítja, hogy azt akarja tenni, ami Kína sikerének biztosításához szükséges.

Ez nem jelenti azt, hogy békés vizeken evezne. A kínai bürokráciának muszáj gyorsan alkalmazkodnia, hogy szembe tudjon nézni a technológia és globalizáció hatásaival – és hasznot tudjon húzni azokból –, amelyek a legnagyobb kihívást jelentik egy tudásalapú, környezettudatos, befogadó és stabil ipari termeléssel rendelkező állapot felé

történő eltolódás során. A kínai kormánynak lépéseket kell tennie azért, hogy nagyobb szerepet játszanak a gazdaság irányítása során a piaci folyamatok, a szabályozói és engedélyezési követelmények csökkentésén keresztül.

A piaci szereplők a háztartások vásárlóerejének növekedéséből is profitálhatnak. Valójában a folyamatos reálbérnövekedés szorongatja az egyedül az olcsó munkaerőre támaszkodó, eredménytelen iparágakat, miközben támogatja azon gyártók versenyképességét, amelyek Kína fokozatosan erősödő fogyasztóinak formálódó ízlése felé fordulnak. Kína többek között ennek támogatására is most vezeti be a betétbiztosítás rendszerét.

Ezzel egyidejűleg Kína megváltoztatja eddigi eredménytelen, engedélyezetté alapuló tőzsdére lépési rendszerét egy olyanra, amely mindössze regisztráción alapul. Egy *aktívabb és hatékonyabb részvénykibocsátási piac* lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy a bankok közvetítése nélkül elégítsék ki pénzügyi igényeiket, ami komoly segítség a vállalatoknak adósságállományuk csökkentéséhez. Valójában a bankok szerepének csökkentése elengedhetetlen Kína gazdaságának kiegyensúlyozásához. A közelmúltbeli visszaesés ellenére a kínai tőzsdék kapitalizációja a GDP mindössze 40 százalékát teszi ki, miközben a bankok teljes eszközállománya a GDP 266 százalékára rüg.

Azonban egy fontos összetevő hiányzik a kormány 2015-ös reformprogramjából, mégpedig a nem teljesítő hitelfelvevők csőd eljárásának fejlesztése. Amíg bukott hitelfelvevők és projektek gyorsan és könnyen nem távoznak a rendszerből, a bankpiac rossz hitelekkel és befejezetlen projektekkel lesz terhelve, ami aláássa a bankszektor teljesítő képességét.